

dag van het bombardement niet meer konden houden, en waarin dan ook onder anderen de Kapitein der 7de Afdeeling GROENEVELD en nog een paar Officieren gekwetst werden.

Waaruit alzoo, dunkt mij, het resultaat te trekken is, dat voor de verschillende wijzen waarop een projectiele nedervalt, een gebouw zeer weinig op den duur bomvrij te berekenen is, waarom men in geen geval, om zoogenaamde bezuiniging, iets mag gebruiken waaraan eenig gebrek wordt bevonden, laat staan oude en uitgedroogde bouwstoffen, die bij het berekenen van weerstandsvermogen niet op het $\frac{1}{3}$ van goed gaaf hout geschat hadden moeten worden.

De moeilijkheden intusschen, waarvan men van alle kanten omringd was, waren ongelooftlijk.

Intusschen was op 't einde van het beleg nog geheel onbeschadigd aanwezig, eene blinding van gaaf hout en bekwamer afmetingen voor twee mortieren tegen de stad gerigt, tegen het regter gedeelte der courtine 5—4, en hebben die blindages en die de laatste nachten van het bombardement op de hooge flanken van bastion 3 en 4 zijn aangebragt, zich het langst goed gehouden.

(Het Vervolg en Slot hierna.)

DE LUITENANT-KOLONEL F. J. SORG.

Aan de Redactie van den Militaire-Spectator.

Ik zend u hiernevens eenige bijzonderheden den levensloop betreffende van wijlen mijnen zeer geachten schoonbroeder, den Luitenant-Kolonel Sorg. — Zijn levensloop is niet gekenmerkt geworden door bijzondere of buitengewone gebeurtenissen, die daaraan een sterk licht en bruin geven. Hij heeft in zijne jeugd uit neiging den soldatenstand omhelsd, is gelijk met zooveel anderen officier geworden, doch heeft, buiten zooveel anderen, het geluk gehad, ruime gelegenheid te vinden om zich te onderscheiden en te doen opmerken, terwijl hij ten laatste zijne loopbaan geëindigd heeft op eene wijze waarop ieder officier najverig mag zijn.

Indien het u voorkomt dat het hierna volgende, in haast zamengesteld opstel, van eenig nut kan zijn voor de lezers van Uw zeer geacht Tijdschrift, dan zal het mij aangenaam zijn daarvoor eenige oogenblikken te hebben afgezonderd.

Borkulo was de stad waar FREDERIK JOHANNES Sorg op 10^{den} April 1810 geboren werd. Zijne

ouders JOHANNES JACOBUS SORG en FREDERICA WONNEMAN, waren niet bemiddeld, maar gaven alles ten beste om hunne kinderen eene goede opvoeding te geven, en daarvan kan eenigzins getuigen, de bijzonderheid dat van hunne vijf zonen vier met eere als officieren bij het leger dienen of gediend hebben, en dat drie hunner versierd zijn geweest met de Militaire Willems-orde 4de klasse, en de vierde met het Ridderkruis der 3de klasse.

De inborst van FREDERIK JOHANNES SORG verschilde in eenige opzigten van die zijner broeders, daar hij bedaarder en zachtmoediger van aard was dan zij. — Zonder groote inspanning wist hij zich eigen te maken de kundigheden die hem op de kostschool van den Heer van WIJK ROELANDSZOON, te Kampen, onderwezen werden. Hij was daar een der zeer gevorderde leerlingen, die door hunnen ijver zich de welwillendheid van hunnen uitmuntenden leermeester verwierven. — Aldus met de vereischte kundigheden toegerust, trad hij op den 20sten Maart 1824 als kadet in dienst bij de toenmalige 7de Afdeeling Infanterie, waarbij hij,

na bij opvolging tot korporaal en sergeant te zijn bevorderd, op den 21sten Julij 1828 werd aangesteld tot 2^{den} Luitenant. Een jaar later overleed zijn vader, die (naar ik meen sedert 1818) bekleed was met het ambt van ingenieur-verificateur van het kadaster, en daarin blijken had gegeven van veel bekwaamheid. Zoo dit verlies levendig gevoeld werd door den jeugdigen Soag, zijne moeder en oudere broeder en zuster, bovenal trof het hem, die bijzonder aan zijnen vader gehecht was, en beseffen kon welken steun hen allen door dit overlijden ontviel. Zijne moeder, die hij almede hartelijk lief had, werd thans het voorwerp zijner teederste zorgen.

Hare gezondheid was in de laatste jaren zwaar geschokt. — Eene borstkwaal, waaraan zij veel leed, gaf met reden beduchtheid voor haar leven, en dit gaf aanleiding dat Soag nooit verzuimde, om haar zooveel zijne geringe bezoldiging dit toeliet, al die kleine oplettendheden en gemakken te verschaffen die haar, al ware het maar voor eenige oogenblikken, verademing in hare smart konden schenken. Ik kan dit te eerder zonder schijn van opgesmuktheid mededeelen, omdat ik er meermalen getuige van was, hoe hij van zijn gering tractement altijd veel wist af te zonderen, om aan de inspraak zijner kinderlijke liefde gehoor te geven, en hoe zijne moeder hem dan even dikwijls moest aanmanen zijne uitgaven ten haren gevalle eenigzins te beperken. — Met zijnen ouderen broeder, die Kapitein was bij de Artillerie, stond hij zijne moeder met raad en daad ter zijde, en wijdde te gelijk zijne zorgen aan zijne beide jongere broeders, die later ook den militairen stand zijn ingetreden, en thans loffelijk bij het Oost-Indische leger dienen.

Bij het uitbarsten van den opstand in België nam hij deel aan de krijgsverrigtingen van het mobiele leger, en werd den 3^{den} September 1831 bevorderd tot 1sten Luitenant bij de 12de afdeling Infanterie, waarbij hij tot 1837 diende. — In dien tusschentijd waren zijne moeder en oudste

broeder overleden, zijne zuster gehuwd, zijne beide broeders in dienst getreden, zoodat zijne zorgen van die zijde zeer verminderd waren. — Toen wenschte hij te beproeven bij het Oost-Indisch leger te worden overgeplaatst, omdat hij warsch was van de oorlogzuchtige werkeloosheid waaraan toenmaals het leger was overgegeven. Na eenige vruchteloze pogingen daartoe te hebben aangewend, slaagde hij in zijn herhaald aanzoek en werd bij 's Konings besluit van 13 Maart 1837, N°. 67, bij dat leger overgeplaatst, en met het schip *Prins van Oranje* naar Oost-Indiën overgevoerd, waar hij na eene reis van 3 maanden en 17 dagen te Padang ontscheept werd. — Zijne zuster die gehuwd was en te Batavia of in de omstreken woonde, was kort voor zijne aankomst overleden, zoodat eene grievende teleurstelling de plaats innam van de vreugde die hij zich had voorgesteld bij het terugzien van eene beminde zuster te zullen smaken.

Weinig tijds na zijne aankomst op Java, en wel op 28 Januarij 1838, werd hij bevorderd tot Kapitein der Infanterie, en nam hij in dien rang een werkzaam aandeel aan de krijgsverrigtingen op de westkust van Sumatra, blijkens eene eervolle vermelding op de dagorder zoo in Indië als in Nederland, en zijne daarop gevolgde benoeming tot Ridder der Militaire Willems-Orde 4de klasse, bij besluit des Konings van 19 Maart 1841. N°. 91. Andermaal ontving hij daarna eene eervolle vermelding bij afzonderlijke dagorder, zoo in Indië als in Nederland, voor onderscheiding bij de onlusten op Sumatra's westkust in de 2 eerste maanden van 1841, bij besluit van Z. M. dd. 24 Februarij 1842, N°. 76. — Zijne gezondheid had hierbij echter veel geleden, en hij had daarom het voornemen opgevat om tot herstel zijner ligchaamskrachten naar Nederland terug te keeren. Zijne verplaatsing naar Java als kommandant van het fort *Oranje* (thans *Erfprins*) deed hem echter van dat voornemen afzien; alzoo de verandering van lucht en de

rust die hem geschonken werden, zijne gezondheid weder in vorigen goeden staat bragten. Van daar werd hij verplaatst naar Ngawie en vervolgens naar Batavia. In dien tusschentijd hield de Kapitein Sora zich onledig met de studie van alles wat betrekking had tot het krijgswezen en de land- en volkenkennis onzer uitgestrekte bezittingen in Oost-Indië, die in hem een ijverig beoefenaar vonden.

Bevorderd tot majoor bij het 8ste bataillon Infanterie, en naderhand overgeplaatst bij het 13de bataillon Infanterie, woonde hij in April 1849 de 2de militaire expeditie naar Bali bij en werd hij bij de gevechten van 15 en 16 dier maand, te Djagaraga door een geweerkogel gekwetst in den linker voorarm. Het was bij die gelegenheid dat hij het bevel ontving om met zijn bataillon eenen storm te doen tegen de vijandelijke bentings, en tevens te trachten tusschen dezelve door te trekken, en alzo zich te voegen bij het 7de bataillon, hetwelk den linker vleugel der vijandelijke versterkingen trachtte om te trekken. — «Onder eene bui «van kogels,» zoo schrijft hij in eenen zijner aan mij gezonden brieven: «ging het bataillon «vol geestdrift voorwaarts. — Op nagenoeg 50 «passen stootte ik op een ravijn, trok hetzelfde «door, en stuitte toen andermaal op eene «diepe gracht, aan de binnenzijde bezoomd met «verhakkingen. Wij moesten daár stand houden en hielden gedurende omtrent 2 uren «een wél onderhouden geweervuur met de Ba- «linezen, gaande, ten einde het 7de bataillon door «de aandacht des vijands tot mij te trekken, eenige «verademing te schenken. — Dit oogmerk werd «bereikt. Ik kreeg intusschen eene menigte «dooden en gekwetsten: 2 officieren en 18 soldaten sneuvelen, en ik zelf met nog 3 «Kapiteins, 4 Luitenants en 85 onderofficieren «en manschappen werden gewond.»

Tegen den avond eerst trok het bataillon uit die stelling terug.

Van zijne wond hersteld zijnde, vertrok hij den 23sten Mei van hetzelfde jaar andermaal

naar Bali, doch kwam aldaar aan, juist na 's vijands nederlaag bij den nachtelijken aanval op Kasoemba, waarbij de Opperbevelhebber, de Generaal-Majoor MICHELS, sneuvelde. Het 13de bataillon bij het vertrek naar Bali sterk: 32 officieren en 1008 onder-officieren en soldaten, was bij het eindigen van den veldtogt, door gesneuvelden, gekwetsten en zieken gereduceerd op 20 officieren en nauwelijks 300 onder-officieren en soldaten.

Den 27sten September 1849 werd de majoor Sora bevorderd tot luitenant-kolonel bij het 13de bataillon en bij besluit van den 11^{den} December 1849, N°. 44; werd hij voor zijnen betoonden moed en volharding bij de expeditie naar Bali benoemd tot ridder der Militaire Willems-Orde 3de klasse.

Ruim een jaar na dezen veldtogt werd hij andermaal geroepen om voor het vaderland te strijden. — Sedert jaren (1) hadden zich te midden onzer bezittingen ter westkust van Borneo vereenigingen van Chinezen gevestigd, met het doel om den bodem, rijk aan edel metaal, tot hun voordeel te bewerken. Ons gouvernement, in overleg met de vorsten van Pontianak en Sambas, liet dit bedrijf toe, en bepaalde zich tot de vordering dat zijne souvereiniteit zou worden erkend, en dat eenige belastingen zouden worden opgebracht. De vereeniging van Chinezen te Montrado, vormde zich echter meer en meer tot eenen afzonderlijken Staat. Zij weigerden gehoorzaamheid en schatplichtigheid en deden haar ten laatste tot verzet en eindelijk tot aanranding overgaan.

Deze overmoed en hoon mogten niet geduld en ongestraft blijven.

Om bedreigde punten te dekken, en om den staat van zaken terug te brengen op den voet waarop deze was vóór het uitbreken van den oorlog, werd eene expeditie derwaarts gezonden, onder bevel van den Luitenant-Kolonel Sora.

Den 13^{den} Augustus 1850 werd de Chef der expeditie met de eerste afdeeling der troepen

(1) Zie de *Staats-Courant* van 21 November 1830.

ingescheept op de korvet *Boreas*, en kwam daarmede 8 dagen later ter reede van Sambas, juist toen Pamangkat voor den vijand was bezwiken. Op den 30sten arriveerde de tweede afdeling expeditionnaire troepen. De Overste Song begreep te regt dat Pamangkat voor de opstandelingen eene plaats van gewigt was, en dat men derhalve moest beletten dat zij zich daarin vastnestelden. Terwijl hij zijne plannen beraamde, kwam het overige gedeelte der expeditie op de plaats aan, en was toen geheel vereenigd. Den 9^{den} September kwamen al deze troepen op de reede van Pamangkat, en den volgenden dag werd alles tot hunne ontschepping in gereedheid gebracht. De verkenningen werden door den Overste Song gedaan en des nachts tweemaal herhaald; hij was daarbij meestal vergezeld van den 2^{den} Luitenant der Infanterie DONLEBEN, den 2^{den} Luitenant der Genie MAARSCHALK, en ook somwijlen vergezeld hem de Resident WILLER. Het terrein is woest en moerassig. — De magt des vijands werd geschat op 3500 man, waarvan 700 gewapenden met *tjantos*, een ijzeren schietwerktuig dat door twee man gedragen wordt, de overigen verdedigden zich met lansen, zeissen en klewangs. — Onze landings-troepen bestonden, met inbegrip der maritime hulp, uit 20 officieren en 438 manschappen, met 200 man Maleische hulptroupen van Sambas, vergezeld van de gevorderde Koelies. Deze magt werd in 3 kolonnen verdeeld, om op onderscheidene plaatsen te landen, ten einde de buitenversterkingen des vijands te nemen en vervolgens de hoofdredoute van het aldaar gevestigde kongsie-huis aan te tasten,

De hoofdkolonne waarbij zich de Overste Song gevoegd had, bestend uit twee kompagniën en een detachement van 32 mariniers, benevens 4 Coehoorn-mortieren; zij landden ten 5^{1/2} uur in den morgen van den 11^{den} September. Na eenen zeer bezwarenden marsch, naderde eindelijk deze kolonne de hoofdresidentie onder een moorddadig vuur der Chinezen. Het oogenblik van stormen was weldra gekomen.

Onze soldaten waren onverschrokken; zij klemden zich aan de hooge palissaden vast, om die over te klimmen, waren schier allen met den vijand handgemeen; — met ondersteuning der 2de kolonne, sterk 5 officieren en 82 manschappen der marine, en van het welgerigte kanonvuur der stoomboot *Borneo*, werd aldra de bestorming algemeen; — de vijand vocht wanhoopig, de onzen streden met leeuwenmoed, doch weldra keerde de kans ten nadeele des vijands. De onzen van alle zijden binnengedrongen, door den strijd verwoed, rigtten nu eene slagting aan, die bij de strafwaardige Chinezen zal in herinnering blijven. Hij die zich door de vlugt wilde redden, werd door onze krijgslieden neergeveld.

De Chinesche vlag werd gestreken, en de Nederlandsche geheschen. De overwinning was volbragt.

Na het bestormen der redoute Pamangkat, was echter den verdienstelijken Overste Song door eenen geweerkogel de regter voet onder den enkel doorboord, waardoor hij genoodzaakt werd het kommando over te geven, echter niet dan nadat de redoute genomen was, en er de Nederlandsche vlag woei.

De verdienstelijke bevelhebber moest toen het tooneel van zijnen roem verlaten, en werd vervoerd naar de woning van den resident van Pontianak, alwaar hij verpleegd werd. Aanvankelijk bestond er hoop dat men hem in het leven zou behouden, en dat hij geene amputatie van het gekwetste deel zoude behoeven te ondergaan. Later vorderden bijkomende omstandigheden die kunstbewerking gebiedend, hetgeen zijn toestand zeer bedenkelijk maakte, en die eindelijk geheel hopeloos werd, toen ook buikloop zich daarbij voegde. Uitgeput van krachten, doch even helder van geest als altijd, ontsliep hij zacht den 25sten October 1850.

Tot eene dankbare herinnering aan de roemvolle diensten door dezen Hoofd-officier bewezen, heeft de Gouverneur-Generaal van Neerlands Indiën bepaald, dat de versterking, welke op den heuvel Penieboegan zal aangelegd worden, den naam van *Fort Sorg* zal dragen.

Het is binnen den omtrek van dat fort dat het overschot van den verdienstelijken en te regt betreunden Luitenant-Kolonel Song met krijgseer in het gezigt des vijands ter aarde besteld.

Ziedaar de biographie van eenen man, aan wie ik door vriendschap innig was gehecht en wiens nagedachtenis ook bij mij (en gewis bij de geheele Nederlandsche krijgsmagt Ren.) steeds zal voortleven.

Ik besluit, enz.

VAN KIENSCHOT.